

Hjelmshoved

Hjelmshoved

Vi tørnede ud klokken fem og satte ved sekstiden kursen bort fra Drejø gennem sejlrenden mod nordøst, gik nord om Hjortø og forankrede mellem denne og Hjelmshoved en halv time senere. Vejret er blikstille, kun af og til kommer nogle pust fra Vest. Varmebølgerne i horisonten får alting inde på land til at flimre og danse - Gud ved, hvor længe denne tørke skal vedvare! Nylig fik vi efterretning om de store hedebrande i Jylland, hele landet er som en tørre ovn. Kun afbrudt af et par dages storm under vort ophold på Drejø har nu denne ørkenstemning rådet i månedsvis. I dag ser vi dog enkelte skyer ligge og

olme lavt på sydvesthimlen - skulle det være regn, der endelig kommer?

Vi gjorde straks landgang på Hjelmshoved. Øen, som kun er 3626 tdr. land, giver ikke de andre øer i sognet noget efter i fladhed. Da hertil kommer, at digerne omkring den er i overordentlig slet forfatning, er den stærkt udsat for oversvømmelser. Øens sydlige del, som er den højeste, når kun 2,2 m. Kun om denne del findes virkelige diger, men de er ikke forbedret siden stormfloden i 1872 og er derfor ikke meget bevendt. Den nordre del ligger hen som strandeng og anvendes kun til græsning; denne har ingen diger, men der kun skærmet ved en afbrudt række af store kampesten, tilsyneladende ganske tilfældigt anbragt.

Der findes to huse på øen, omtrent ens af størrelse og ydre, men højst forskellige indvendig. Da jeg gik hen til det østligste af dem og åbnede døren, kom jeg ind i et rum, der var en mellemting af en stue, et bryggers og et sovekammer. En ganske køn kvinde på omkring de tredive år sad på en bænk, kun iklædt et eneste stykke linned og med håret hængende løst ned over skuldrede. Hun var højt frugtsommelig. Min indtræden hverken overraskede eller generede hende tilsyneladende det fjerneste.

Ved siden af hende sad en smuk kone på ca. femogtres år. Hun havde ganske sort, svagt krøllet hår og en varm ansigtsglød og mindede i høj grad om den typiske "skovhovedkone". Hun var ren og net, smukt klædt og med fine ørenringe. Det viste sig at være nabokonen som var kommet for at låne salt. Hun rejste sig straks ved mit komme og bød mig sin stol, mens værtinden blev siddende, øjensynligt af hensyn til sit frodige korpus.

Samtalen gik snart livligt. Konerne fortalte mig, at der kun hører 4 tdr. land til hvert af de to huse, resten er hjortømændenes og anvendes til græsning eller kornavl. Ved de to huse var der en smule rug, som allerede var høstet, da tørken havde modnet den alt for tidligt. Ellers dyrkedes her mest kartofler.

Værtinden var meget veltalende. Hun betroede mig straks, at hun havde været på højskole, hvad der var hendes eneste udenvælts oplevelse. Herfra hentede hun de få, fremmedartede indtryk, som hun havde at ty til i ensomheden på sin ø. Under samtalen trak hun en blomstret lærredskjole over hovedet og skjulte særken. Derefter halede hun et snorksovende drengebarn, som hun fortalte var halvandet år gammelt, men mindst var på størrelse med en velvoksen treåring, ud af et bjerg af dyner i sengen - klokken var ti om formiddagen - og stillede ham op ad stolpen i den åbne dør ved siden af mig, hvor han øjeblikkelig gav sig til

Hjelmshoved

at tisse. Han stod under denne hellige handling med endnu lukkede øjne og ravede af søvnighed på de tykke hjulben.

Han var det eneste mandfolk på øen i dag, men han repræsenterede kønnet ulasteligt! - Begge kvindernes mænd og den ældstes to voksne sønner var på høstarbejde på Hjortø. Den ældre kone har ti voksne børn, med de otte af dem er ude og tjene, fortalte hun.

Den unge kvinde er født her på øen og har med nogle måneders afbrydelse levet her hele sit liv ligesom hendes slægt flere led tilbage. Om sin bedstemoder fortæller hun, at hun oplevede den store stormflod her i 1872; her var også dengang to huse, det ene var kun lerklinet og blev fuldstændig bortskyllet af bølgerne. Det andet, som bedsteforældrene ejede, holdt - heldigvis, thi konen var alene hjemme under uvejret med sine små børn, manden var ovre på Hjortø. Her sad han uden at kunne foretage sig det ringeste for at komme familien til hjælp - så nær, at han tydelig så alt, hvad der foregik, lige til vandet steg op over vinduerne på det lille hus.

Konen havde løftet sine børn op gennem loftlemmen, da vandet brød ind i stuen; men først da det stod et par alen højt derinde, ville hun selv følge efter. Da var stigen til loftet, som havde plads udenfor på muren, skyllet bort af vandet! Efter et uhyre besvær fik hun stablet et par møbler oven på hinanden, så hun kunne komme op til de grædende børn, der havde forstået den fare, hun var i.

Først dagen efter nåede manden hjem og fandt til sin overraskelse familien reddet. Men konen var dræbt af de væltede staldvægge og drev rundt med benene i vejret, og da vandet faldt, fandtes også grisen druknet, hængende mellem grenene i et piletræ.

Den unge kone holder meget af sin lille ø, og hun forsikrede, at selv om hun synes, at her somme tider, især om vinteren, kan være trist og ensomt nok, så længes hun dog bestandig tilbage hertil, når hun er borte.

Siden fulgte jeg den gamle kone til hendes hjem. Herinde var rent og skinnende overalt, gulvene strålede af fernis, køkkenet var oliemalet, om det så var gruekedlen, havde den fået en omgang gul maling, og loftet

Hjelmsbøved

var strøget med hvid emaljefarve! Men når undtages de faste, blåmalede sengesteder, var her ikke et eneste stykke bohøve, der fortalte, at man befandt sig i et bondehjem. Alt var sådan, som man nu til dags snart sagt finder det overalt på landet, en efterligning af den sletteste tyske snedkerstil.

HJELMSBØVED. Ved øens nordre hus. Udhøene er bygget af sten og tang. (186)

HJELMSBØVED. »Lokkegæs« på diget ved veststranden. (188)

Hjelmshoved

I modsætning til sin unge naboerske havde denne kvinde ingen gode ord tilovers for den ø, hvortil hun er knyttet. Hun er fra "Tøsind", siger hun (Tåsing), og kender ikke noget til Hjemshoved. - "Jamen hvor længe har De da boet her?" spørger jeg. "Å - i enogfyrretyve år!" svare hun. Jeg mærker, at hun kun interesserer sig for hjemmet, familien er hendes et og alt - men øen uden for dette er hende så fremmed som den dag, hun for enogfyrre år siden første gang satte sin fod her. Hun længes efter sin egen ø, tænker bestandig kun på sin "Tøsind".

Blot et nævner hun: at fra øen til Hjortø kan man ved lavvande spadserer over med træsko på. - Hun har lagt mærke til, hvordan man kan slippe væk! At man ikke altid kan færdes tørskoet på selve øen, selv hvor den er højest, derom vidner stien, som fører fra huset til sønderstranden; den går hele vejen oven på to alen højt dige.

En herlig lille have ligger omkring huset med frugttræer og buske og mange blomsterbede; alt passer hun smukt og omhyggeligt. Og hun roser sine sønner meget som dygtige og gode mennesker. Flere af møblerne i huset har de selv lavet, og malet det hele har de også. Hun er en lykkelig mor, trods sin udlændighed.

Ad digerne gik vi øen rundt langs stranden. Er den ikke overbefolket af mennesker, så er der til gengæld en vrimmel af fugle. Mængder af jordsvaler kløver luften, hættemågers og ternes skrig lyder fra stranden, inde på øen er syngende lærker i luften og engpibere på de lave marker. Stæren fløjter fra husenes tage, og viber, strandskader og klirer prøver, hvem der kan skriges højest, når vi kommer deres yngel for nær. På stranden uden for digerne piler præstekraven af sted over sandet, og stenpikkeren skvætter sin visestump fra de lave digers top.

Den grønne frø fandt vi flere steder. Og Johannes Larsen fangede i en lille ferskvandsdam et mærkeligt farvet eksemplar af en klokkefrø. I stedet for at have den sædvanlige sortagtige farve på ryggen var denne på dette sted ganske lys og havde desuden en klar, giftiggrøn nakkeplet omtrent som andemad i farven - en særdeles praktisk camouflage! Bugpletter var af meget dyb, blåsort farve på den sædvanlige, kraftige orangerøde bund, hvor de dannede et underligt barbarisk mønster. Det var et fuldvoksnet dyr.

Naturligvis var der vandrotter. - Og á propos øens fauna; på stranddiget nær den gamle kones hus fandt vi ved et lille tangdækket skur en flok "lokkegæs", udkåret i træ af sønnerne og et fortrinligt vidnesbyrd om deres håndlag. Det var skinbarligt kortegæs, de fleste af dem ypperligt karakteriseret.

Vi forlod øen ved middagstid, og allerede et par timer senere roede vi over til den nære Hjortø.

Hjelmshoved

